

Obodianoksen testamentin tarina

Jaakko Frösén

Papyrologian oppiaineen löytää yliopistoista milloin mistäkin tiedekunnasta tai laitoksesta. Useimmin sen tapaa filologian puolelta, sillä kreikkalainen filologia on tällä tutkimusalalla tietenkin *condicio sine qua non*, mutta lähes yhtä usein historian puolelta. Humanistinen tiedekunta ei kuitenkaan ole sille ainoa luonnollinen elinympäristö. Se liitetään myös teologisiin opintoihin ja tutkimukseen – kirkkohistoriaan tai eksegetiikkaan, ja yhtä luonteva paikka on oikeustieteiden parissa; kynäänhän tartutaan erityisesti silloin, kun on kärsitty vääryyttä tai halutaan kirjallisesti vahvistaa sopimuksia. Eivätkä muutkaan tutkimusalat ole kaukana. Jordanian Petran hiiltyneiden papyruskääreiden joukosta löytynyt Obodianoksen testamentin tarina on tästä hyvä esimerkki.

Petran hiiltynyt papyruskääre inventaarinumero 6a on kirjoitettu kesäkuun 15. päivänä vuonna 513. Se on Obodianoksen pojan testamentti – tai pikemminkin se mikä siitä on jäljellä. 11 riviä on lähes täydelleen rekonstruoitavissa. Niistä käännös kuuluu seuraavasti:

"... '(Paikalla olimme?) minä (arkkidiakoni Theodoros Obodianoksen poika), kirkon presbyteeri ja johtaja Leontios Obodianoksen poika ja diakoni Valens Samiabionin poika sekä ... Gesios Euthenoksen poika ja tämän Siunatun ja Täysin Pyhän Valtiattaremme Kunniakkaimman Jumalansyntyttäjän ja Ikinäisyen Marian kirkon presbyteeri Gesios Obodianoksen poika. Ja meidän läsnäollessamme hän sanoi seuraavasti: "Totisesti minun on ensin turvattava toivoni Herraan Hyväntahtoiseen Jumalaan, joka hallitsee sekä eläviä että kuolleita. Kuitenkin, koska kuten näkyy olen vuoteenomana, eikä kukaan kaikkista voi vastustaa Jumalan käskyä, pitäen mielessäni ihmisten kohtalon, tahdon ja määrään teidän läsnäollessanne, että jos todella poistun tästä elämästä tämän kärsimäni sairauden kautta, kaikkea jälkeenjättämäni omaisuuttani, oli se mitä tahansa, hoitakoon Pyhän Ylipappi Aaronin hurskain presbyteeri ja johtaja Kyrikos Petroksen poika, ja edellä mainittu Jumalan yli kaiken rakastama, Oikeaoppinen ja Kristusta rakastava valvoja Theodoros Obodianoksen poika. Ja heidän tulee tästä omaisuudesta toimittaa ruoka ja vaatetus äidilleni Thaaükselle koko hänen elämänsä ajan. Hänen kuolemansa jälkeen jäljellejäävästä osasta tätä mainittua omaisuuttani, oli se mitä tahansa, puolet luovutetaan mainitulle Herramme Pyhän Ylipappi Aaronin Pyhälle Talolle ja toinen puoli Puhtaimmalle Pyhän ja Kauniin voiton saavuttavan Marttyyri Kyrikoksen sairaalalle, joka sijaitseen tässä kaupungissa. Kuolemani jälkeen on toimitettava inventaario kaikesta tästä omaisuudesta, sillä suoritan Jumalan yli kaiken rakastaman presbyteeri Leontios Obodianoksen pojan takaamana edellä mainitulle hurskaimmalle presbyteeri ja johtaja Kyrikokselle Petroksen pojalle 10 solidusta vähennettynä 5 1/2 1/4 karaatilla ja diakoni Valensille Samiabionin pojalle 3 solidusta vähennettynä 5 1/2 ja 1/4 karaatilla sekä diakoni Bathyllokselle Theodoroksen pojalle 1 soliduksen vähennettynä 5 1/2 1/4 karaatilla ..."

Hiiltynyt kääre on avattu, teksti luettu ja käännetty. Se kertoo joltain petralaisen Obodianoksen kohtalosta ja sävyyttää ainakin jossain määrin kertoessaan kuolemansa odottavan Obodianoksen tautivuoteellaankin kantavan huolta vanhasta äidistään.

Jos papyrustutkimus olisi pelkästään filologiaa, voisi ajatella papyrustutkijan päässeen tulokseensa ja voivan siirtyä uusiin haasteisiin. Tosiasiassa tämän jälkeen työ vasta alkaakin ja mitä tahansa voi tulla vastaan.

Papyrustutkimus on tieteenala, jonka tehtävänä on tuottaa uutta aineistoa ja tietoa muulle tutkimukselle. Jotta uusi tieto menisi perille, se on liitettävä laajempaan yhteyteen ja työstettävä käyttökelpoiseen muotoon. Valitettavasti vielä silloinkin monet pitivät papyrustutkijan perusjulkaisua vaikeasti hyödynnettävänä, joten saattaa kestää kauan, ennen kuin tulokset leviävät yleiseen tietoisuuteen – etenkin kun tulokset usein muuttavat vakiintuneita käsityksiä ja turvallisen tuntuisten tulkintoja. Siksi papyrustutkijan on itse ryhdyttävä toimiin tulosten levittämiseksi mahdollisimman monella tavalla.

Vaikka papyrologiaa voi hyvällä syyllä luonnehtia aputieteeksi, tutkimusala on hyvin monipuolinen ja se käyttää kärkeästi hyväkseen kaikkia tiedonkäsittelyn uusia mahdollisuuksia. Sitä paitsi minkään inhimillisen ei pitäisi olla tutkijalle vierasta, sillä papyruksissa törmää elämän koko kirjoon, korkeakirjallisuudesta yksityiskirjeiden kautta oikeuskäytäntöön, arkipäivän muistiinpanoihin, ostoslistoihin ja kuitteihin – niin hyvin uskonnolliseen elämään kuin profaaniinkin maailmaan.

Kirjoitusmateriaali papyrus on peräisin Egyptistä ja siellä sillä

on ollut parhaat mahdollisuudet säilyä kuivassa aavikkohiekassa jopa vuosituhansia. Viime vuosina yhä enemmän aineistoa on löytynyt myös Lähi-idästä, eikä muukaan Välimeren alue ole poissuljettu, sillä hiiltyneenä orgaaninen aines voi säilyä kosteassakin ympäristössä. Valtaosassa lähdeaineistoa kielenä on antiikin kreikka.

Testamentin monipuolinen informaatio

Katsotaanpa kyseistä testamenttia vähän laajemmasta näkökulmasta. Papyrustekstimme kuuluu Petran kaupungin piispankirkon raunioista joulukuussa 1993 löytyneeseen hiiltyneeseen perhearkistoon. Löytäjät oli puolalaissyntyinen yhdysvaltalaisarkeologi Zbigniew Fiema. Arkiston 152 suomalaisryhmän avaamassa ja konservoimassa papyrusrullassa on monessa vieläkin luettavissa päiväys. Toistaiseksi varhaisin löydetty on vuodelta 513 (se on juuri Obodianoksen testamentin päiväys) ja myöhäisin on vuodelta 592. Perhearkistoon on säilyttänyt suvun omaisuutta koskevia tietoja, joten valtaosa teksteistä liittyy kiinteän omaisuuden siirtoihin. Ne ovat sopimuksia, riita-asioita ja verotukseen liittyviä rekisteröintejä. Siinä ovatkin ainekset ensimmäisiin yllätyksiin historian tulkinnessa.

Aikaisemmin tutkijat ovat olleet yksimielisiä siitä, että Petran kaupunki tuhoutui pahoin maanjäristyksessä jo vuonna 363, eikä koskaan noussut jaloilleen. Karavaanireiitit muuttivat suuntaansa, ja usean vuosisadan ajan kukoistavaa korkeakulttuuria ylläpitäneet nabatealaiset häviävät sen myötä historian hämärään. Maanjäristyksen aikaansaama tuho on nähty myös yhtenä syynä siihen, että kristinusko ei koskaan saanut tukevaa jalansijaa Petrassa, eikä koko eteläisessä Palestiinassa. Petrasta on tullut jumalattomuuden ja taikauskon pesäpaikka, kuten kirkkohistorioitsija Eusebios sitä kuvaa jo vähän ennen maanjäristystä, sittemmin karkoituspaiikka ekumeenisten kirkolliskokousten tai itse keisarin tuomitsemille harhaoppisille. Vuoden 551 tuhoisan maanjäristyksen on katsottu merkinneen kaupungin lopullista tuhoa.

Arkistomme ja sen löytöpaikka osoittavat kuitenkin pitävästi, että Petra oli vielä ainakin koko 500-luvun taloudellisesti kukoistava kaupunki, joka valvoi karavaanien kulkua, ja että siellä asui kristillinen seurakunta, jolla oli varaa suorittaa suuria rakennustöitä. Niissä käytettiin arvokkaita materiaaleja, marmoria ja mosaiikkeja. Elämä siis jatkui tässä karavaaniteiden solmukohdassa. Vuoden 363 maanjäristyksen jälkeen Petra oli kuin olikin jälleenrakennettu. Obodianoksen ylväs kuninkailta peritty nimi, samoin kuin hänen äitinsä nimi (ja monet muutkin arkistomme nimet) osoittavat nabatealaisen kulttuurin perinnön jatkuneen ainakin 500-luvun lopulle. Vaikka maanjäristyksen jälkeen ei löydykään nabateankielisiä kirjoituksia, nabatealaiset itse eivät hävinneet minnekään. He aivan ilmeisesti omaksuivat kreikan viralliseksi kielekseen ja ennen pitkää kääntyivät kristinuskoon. Vuoden 551 maanjäristys tuhosi kyllä koko Beirutin kaupungin, ja se tuntui aina Aleksandriassa asti, mutta Petrassa, joka sijaitsee siinä matkan varrella, mutta Kuolleen Meren hautavajoaman itäpuolella, sillä ei ollut ainakaan ratkaisevaa vaikutusta. Tuo vuosi sattuu nimittäin keskelle arkistoaamme, joka sisältää tietoja kiinteistöistä. Siinä maanjäristyksestä ei ole jälkeäkään. Hiiltyneen arkiston myötä Petran kaupunki on siis herännyt ruusunenestaan ja saanut uuden bysanttilaisen historian.

Entä harhaopit? Talousarkistossa ei tietenkään ole suoria tietoja siitä, miten Petran asukkaat tulkitsivat ja noudattivat ekumeenisten kirkolliskokousten päätöksiä. Kirkolliskokousten pöytäkirjoissa mainitaan Petran edustajia, mutta täytyy toki muistaa, että Petra, joka on kreikkaa ja merkitsee kalliota, on aika yleinen paikannimi, joten kysymyksessä ei aina välttämättä ole nabatealaisten Petra. Jotain kuitenkin löytyy Obodianoksen testamentista. Siinä on mainittu Neitsyt Marian kirkko ja Marian nimeen on liitetty muun muassa nimike 'Jumalan Synnyttäjä'.

Ainakin tässä kirkkohistorioitsijat saavat tiedon, joka aikaisemmin on haluttu kiistää. Petraa on epäilty nestoriolaisuudesta, joka kielsi Kristuksen jumaluuden. Legendan mukaan entinen Konstantinopolin patriarkka Nestorios karkoitettiin juuri Petraan. Mutta legenda jatkuu ja se on syytä lukea loppuun asti: Nestorios ei nimittäin viihtynyt Petrassa, vaan siirtyi Egyptiin, jossa hän myös kuoli. Jos Petran seurakunta olisi seurannut Nestorioksen ajatuksia, Maria olisi pelkästään Kristuksen synnyttäjä, ei Jumalan synnyttäjä.

Mutta päivän Obodianoksen tekstistä löytyy pähkinä myös

eksegeetikoille, vaikka sitä ei ehkä heti tule huomanneeksi. Obodianos liittyy Jumalaan määrittäen 'joka hallitsee sekä eläviä että kuolleita'. Uskontunnuksesta olemme kyllä Kristuksen kohdalla tottuneet sanontaan 'ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita', mutta se onkin eri asia ja liittyy ylösnousemukseen ja viimeiseen tuomioon. Oliko petralaisten Jumala siis myös vainajien Jumala? Raamatusta tällaista ajatusta ei löydy. Vai johtuuko tekstimme ilmaisu kenties vain kuolemaan valmistautuvan Obodianoksen mielenlilasta? Kysymykseen en ole saanut vielä vastausta.

Tuomitsemisesta ja hallitsemisesta voidaan siirtyä oikeusoppineiden ns. kapulakielen tulkintaan. Ainakin tarkkaavainen juristi huomaa ristiriidan kirjoitukseni otsikon ja itse tekstin välillä. Obodianos kun ei sanokaan 'kun kuolen, niin omaisuuteni jaetaan niin ja niin', vaan hän sanookin 'jos' ja jatkaa 'jos todella poistun tästä elämästä tämän kärsimäni sairauden kautta'. Ehtona omaisuuden siirtoon on kuolema juuri senhetkisen sairauden kautta. Se myöskin tarkoittaa, että jos Obodianos ei kuolekaan nyt, asiakirja menettää samalla merkityksensä. Muuten sanamuodot kyllä noudattavat roomalaisen oikeuden mukaista testamenttia mukaanlukien 'tahdon ja määrään teidän läsnäollessanne'.

Onko tässäkin kysymyksessä Obodianoksen heikkouden tila ja siitä johtuva sananvalinta, vai onko ilmaisu todella loppuun asti harkittu? Kuten tekstistä käy ilmi, Obodianos ei kirjoittanut itse testamenttiaan. Hän saneli sen. Päätekstin minä ja testamentin valvoja on hänen veljensä Theodoros. Kirjoittajana oli kuitenkin asiantuntija, notaari tai joku muu, joka tunsi juridisen kapulakielen koukerot. Sitä paitsi ennen keisari Justinianuksen aikaa ja määräyksiä (asiakirjamme on siis niitä varhaisempi, jo vuodelta 513) roomalaisen oikeuden mukainen testamentti oli lainvoimainen vain latinaksi kirjoitettuna. Vasta keisari Justinianus antoi kieliasetuksen, jolla pakkolatina poistettiin Itä-Rooman juridiikasta, ja samalla käännettiin aiemmin kootut latinankieliset lakitekstit kreikaksi. Kysymyksessä on siis ehdollinen luovutus *donatio ante mortem* tai pikemminkin *propter mortem*, joka voitiin kirjoittaa muullakin kielellä. Itse asiassa tämä noin neljä metriä pitkä asiakirja sisältää kahdeksan puolisen metriä leveää saraketta: johdannon, kuusi lähes sana sanalta samanlaista kopiota varsinaisesta asiakirjasta ja päätännön. Johdannossa, jossa muuten on myös fragmentaarisenä säilynyt päiväys, asiakirjan sisältö on ilmaistu myös latinaksi, tosin hyvin lyhyesti kahdella rivillä. Onko tuo se pakkolatina, joka varmuuden vuoksi takasi asiakirjan lainvoiman?

Mooseksen isoveljen talo

Siirrymme seuraaviin mielenkiintoisiin kysymyksiin. Nyt pääsevät lääkäritkin mukaan kertomukseemme. Sairaudella, oli se mikä tahansa, on selvä yhteys myös tekstin sisältöön. Yhtenä edunsaajanahan on sairaala.

Sinänsä sairaalan esiintyminen hyväntekeväisyyslistoilla ei ole mitenkään yllättävää. Mutta asiakirjamme on jo vuodelta 513 ja julkinen sairaalalaitos syntyi sekin vasta keisari Justinianuksen aikana vastavetona usein toistuville epidemioille – yhteen niistä keisari itsekin sairastui. Ensimmäiset sairaalat sijoitettiin pyhiinvaellusreittien varteen luostareiden yhteyteen. Luostarilaitos sinänsä on vanha tuttu ilmiö Egyptistä, mutta Lähi-idässä ensimmäiset varustetut luostarit rakennettiin nekin vasta keisari Justinianuksen aikana, yksi varhaisimmista on Pyhän Katariinan luostari Siinailla. Petra näyttääkin olleen tässä suhteessa varsin valveutunut paikka, suoranainen edelläkävijä, ja varmaan ensimmäiset luostarit ja sairaalat, julkisen rahoituksen puuttuessa, kaipasivat kipeästi yksityisiä lahjoituksia. (Niin kuin monet eturivin humanistiset tutkimushankkeet tämän päivän Suomessa.)

Lapsimarttyyri Kyrikoksen sairaala Petran kaupungissa on vielä paikantamatta. Voi olla, että se sijaitsi lähellä piispallista basilikaamme Neitsyt Marian kirkkoa. Kirkko on nimittäin rakennettu aikaisemman valtavan suuren rakennuskompleksin eteläseinää vasten alunperin 400-luvun lopulla. Vielä tutkimatta olevan alueen on täytyntä käsittää seurakunnalle tärkeitä rakennuksia, ehkä piispan residenssin arkistoinen ja kirjastoinen sekä sen yhteyteen rakennettu sairaalan. En uskalla ajatella, mitä kaivauksissa saattaisi löytyä, jos rakennus on tuhoutunut tulipalossa, samalla tavalla kuin papyruskirkkomme. Rakennuksen pohjoispuolelta on muuten juuri kaivettu esiin toinen pienempi kirkko.

Entä Pyhän Ylipappi Aaronin talo? Yleensä 'talo' (kreikan *oikos*, latinan *domus*) tarkoittaa bysanttilaisena aikana luostaria.

joskus kirkkoa. Mikä voisi olla Pyhän Ylipappi Aaronin talo Petran ulkopuolella?

Selvää on, että Ylipappi Aaron on juutalainen ja Mooseksen isovelji, kristityillä kun ei ole ylipappeja. Kertomus Israelin lasten vaelluksesta Egyptistä luvattuun maahan sivuaa rautakauden Petraa eli 'Kalliota', hepreaksi 'Sela', silloista edomilasten kuninkaan Rekemin eli 'Kallion' pääkaupunkia.

Luvattuaan kulkea Kuninkaan Valtatietä polkematta viljapeltoja ja rikkomatta vesijohtoja ja odottaessaan kulkulupaa edomilaisten viljavan maan kautta, Mooses tuli suutuspäissään lyöneeksi vettä nurisevalle joukolleen sauvalla kalliosta ja siten rikkoneeksi edomilaisten vesijohdon, vaikka ylhäältä tullut neuvo kuului 'pyydä vettä Kalliolta' eli ilmeisestikin kuningas Rekemiltä. Petran hauras hiekkakivikallio päästää lävitseen talven sadeveden, joka sitten pysähtyy kalkkikivikerrokseen muodostaen luonnon vesivarastoja juuri karavaanien ja asutusten korkeudella. Siinä yksi Petran vauraan maatalouden salaisuuksista, ja sehän taas oli edellytys kaupankäynnin kontrollille. Siis vähän luonnontieteitä siinä missä maataloustieteitäkin mukaan selitysmalliimme. – Tarinan vaeltava joukko joutui siis kiertämään Edomin maan aavikon kautta ja kierroksen alussa Aaron kuoli ja haudattiin Horin vuorelle.

Juutalainen historioitsija Flavius Josefus mainitsi jo ensimmäisen vuosisadan lopulla, että Aaronin hautapaikka sijaitsee lähellä nabatealaisten pääkaupunkia Petraa. Roomaan muuttanutta luopiojuutalaista ei ole uskottu, vaikka kirkkohistorioitsija Eusebioskin antaa saman todistuksen 300-luvun puolivälissä. 500-luvun alun papyruksemme on varhaisin kirjoitettu todiste siitä, että paikalla on ollut myös Aaronille nimetty rakennus.

Islamin tultua paikalle 600-luvulla rakennus esiintyy arabiankielisissä kronikoissa milloin luostarina, milloin kirkkona aina ristiretkien aikaan asti, vaikka samat kronikat vaikenevat itse Petran kaupungista. Myös islamilaisen perimätiedon mukaan profeetta Aaron on haudattu Petran ulkopuolella ja paikan nimi on vielä tänä päivänä Jabal Harun, Aaronin vuori. Vuoren laella 1320 metrin korkeudessa on kauas näkyvä valkoinen islamilainen pyhäkkö Aaronin kenotafin suojana. Se on tosin rakennettu vasta 1300-luvulla, ristiretkien jälkeen, aikaisemman kirkon raunioille. Paikkaan liittyy runsas arabiankielinen kansanperinneaineisto, lauluja, kertomuksia ja riittejä. Sekin olisi kerättävä ja tutkittava siinä missä niin sanotut historialliset lähteetkin, jotka on kirjoitettu kreikaksi, latinaksi, arabiksi, ristiretkien lingva francaksi, ja ranskaksi. 70 metriä alempana sijaitsevalla ylätasangolla on 3000 neliömetrin raunioalue, josta aikaisemmin on paikannettu pieni kappeli.

Onko tämä papyruksemme Pyhän Ylipappi Aaronin talo, jos on, niin mikä on tuo talo? Vastauksen etsimiseksi papyrustutkijan on ruvettava arkeologiksi ja oltava valmis kaivausten edellyttämiin luonnontieteellisiin analyyseihin, fysiikasta ja kemiasta biotieteisiin ja vaikkapa dendrokronologiaan ja sitä kautta metsätieteisiin.

Virtuaalimalli Petrasta

Emil Aaltosen Säätiön rahoittamat Helsingin yliopiston kaivaukset ovat käynnissä kolmatta vuotta. Heti alussa löytyi lyhyt piirtokirjoitus, joka vahvisti rauniokummun yhteyden Aaroniin. Kappelin lisäksi löytyi kirkko, joka jo kokonsa puolesta vetää vertoja Petran keskustan piispankirkolle. Lattiat ovat marmoria ja mosaiikkeja. Rauniokummun pohjoisosaa hallitsee 14 huoneen rakennus, ilmeisesti hotelli. Mahdollisille munkinkammioille ei jää enää paljon tilaa. Kysymyksessä ei siis liene varsinainen luostari, vaan pyhiinvaellustukikohta kirkkoineen ja huoltotiloineen – liian levoton paikka hartautta harjoittaville munkeille. Läheinen luostari ilmeisesti piti sitä yllä.

Paras vertauskohta on Siinain Pyhän Katariinan luostari, joka perustettiin pikkuveljen käynnin muistoksi paikalle, jossa Mooses näki palavan pensaan ja jossa hän perimätiedon mukaan – lähellä sitä paikkaa, jossa Aaron joutui teettämään kultaisen vasikan taas kerran nurisevalle joukolleen. Petran Aaronin vuoren raunioiden tarkat ajoitukset odottavat vielä vuoroaan, mutta selvää on, että paikalla on ollut rakennus, vähintään vartiotorni, mahdollisesti suurempikin julkinen rakennus, ehkä tempeli, jo nabatealaisten aikana, ajanlaskumme taitteessa. Liittyikö sekin kertomukseen juutalaisesta Aaronista, jonka ehkä jo monijumalaiset nabatealaiset olivat omaksuneet pyhäksi mieheksen? Näin

Aaron yhdistää ihmisiä, kansoja ja uskontoja – eikä pelkästään monoteistisiä uskontoja – ja erilaisia kulttuureja, paimentolaisia ja urbaaneja. Rakennuksen on täytynyt olla paikallaan Josefuksen aikana, jo ennen kristinuskon leviämistä eteläiseen Palestiinaan.

Kaivausten yhteydessä itse kaivauspaikasta ja koko Aaronin vuoresta sekä sen rinteillä aikanaan levittäytyneestä maanviljelysalueesta tehdään yhteistyössä Teknillisen korkeakoulun maanmittareiden ja arkkitehtien kanssa kolmiulotteista mallia. Sen tarkoitus on toimia tietopankkina, johon jo kaivauspaikalla tallennetaan mittaustulokset, digitaalikuivat ja kaikki muukin tarvittava tieto. Mukaan tulee aimo annos geometriaa ja tietojenkäsittelyä – ja niiden mukana tietysti matematiikkaa. Samalla malli osoittaa havainnollisesti, miten alueen vedenkeruu- ja kuljetusjärjestelmät ovat toimineet. Nykyään aavikkona oleva alue on aikanaan ollut yksi Petran laajimmista vilja-aitoista. Siellä voi seurata ympäristön muuttumista sekä ihmisen ja luonnon välistä vuoropuhelua tuhansien vuosien ajalta. Varhaisimmat merkit ihmisen toiminnasta ovat varhaiselta kivikaudelta – tuoreimmat meitä edeltäneen sukupolven ajalta. Turismin mukana tullut helppo raha sekä veden ja ruokatarvikkeiden nopea kuljetus ja saataavuus pitävät ihmiset poissa työläiltä maanviljelysalueilta.

Virtuaalimalli ei tietenkään riitä. Myös rakenteista on pidettävä huoli – sitäkin suuremmalla syyllä, kun kysymyksessä on pyhiinvaelluskohde, joka hoidettuna vetää puoleensa lisääntyviä turistimääriä – trendikkäitä elämysmatkailijoita. Matkailijoiden määrä on parissa vuodessa jo kymmenkertaistunut, kun vuori on alkanut taas elää. Rakenteiden ja esineistön konservointiin ja säilyttämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaivaushanke työllistää ennen muuta Bdul-heimon puolibeduiineja, jotka aikanaan puoliväkisin siirrettiin pois Petran arkeologisen puiston luolista. Neuvottelut heidän kanssaan eivät aina ole yksinkertaiset – pelkkä yhteinen teenjuonti ei riitä. Aikaa kuluu ja tyydyttävän tuloksen saamiseksi tarvitaan yhteisön ja sen toimintasääntöjen tuntemusta.

Sairaala ja ylipapin talo jäivät nuolemaan näppejään

Mutta ennen kuin loitotaan liian kauas papyrustutkimuksesta, palataan vielä Obodianoksen testamenttiin. Sitähän ei koskaan pantu toimeen, mutta se antaa vielä muutakin tietoa Obodianoksesta ja hänen sukulaisistaan. Obodianos siis selvisi sairaudestaan ja niin Marttyyri Kyrikoksen sairaala kuin Ylipappi Aaronin talokin jäivät molemmat ilman testamentin lupaamaa huomattavaa lahjoitusta. Maaomaisuus sijaitsi laajalla alueella Petran ympäristössä. Mutta ei pelkästään siellä, vaan myös kaukana lännessä, Välimeren rannalla Gazan ympäristössä ja Eleutheropoliuksessa lähellä Jerusalemia. Petran taloudellinen vaikutus ulottui siis varsin laajalle vielä 500-luvulla. Hautavajoama Genesaretin järvestä Kuolleen meren ja Arabilaakson kautta Punaiselle merelle ei ollut uskonnollinen, poliittinen ja taloudellinen raja, niinkuin on uskottu ja uskoteltu.

Kun Obodianos sitten aikanaan kuoli, perijänä on hänen ainoa poikansa. Theodoros Obodianoksen poika onkin hiiltyneen arkistomme päähenkilö. Hänen elämänsä voimme seurata tarkemmin kuin muiden ja sen kautta saavat valaistusta myös Obodianoksen viimeiset vaiheet. Vuoden 513 testamentissa poikaa ei mainita, ei muuten myöskään vaimoa, ainoastaan äiti ja muita lähisukulaisia, todennäköisesti veljiä. Kaipa Obodianos olisi halunnut varmistaa vaimonsakin toimeentulon kuolemansa jälkeen testamenttinsa kautta samalla tavoin kuin äitinsä, ja kaipa Theodoroskin olisi jotain saanut. Yksinkertainen selitys on, että heitä ei silloin vielä ollut. Obodianos siis parantui ja siitä ilahuneena meni heti naimisiin. Säädettyssä ajassa syntyi poika Theodoros, joka aikanaan peri isänsä.

Kirjoittaja on kreikkalaisen filologian professori Helsingin yliopistossa. Kirjoitus perustuu virkaanastujaisesityksensä 13.10.1999.